

Stad der zinnen

Parma? Dat is toch de stad van de ham en de kaas en bijbehorende industrie? Maar de Noord-Italiaanse stad heeft heel wat meer te bieden. Prikkel alle zintuigen met een bezoek.

*Tekst: Maud Beucker Andreae
Fotografie: Giovanni Gastel*

Links en boven:
de 12de-eeuwse
romaanse
kathedraal van
Parma, met in de
koepel een fresco
van Correggio.

» Parma zien «

In het historische en autoluwe centrum van Parma is het fijn wandelen langs de kenmerkende gele gevels. De okerkleur dateert uit het begin van de Bourbon-dynastie, die de kleur gebruikte om haar goudbezit te be-

nadrukken. De huisstijl van parfumhuis Acqua di Parma (zie 'Parma ruiken' p.32) is erop geïnspireerd.

De rivier Torrente Parma splitst de stad in west en oost. In het oostelijke deel staat de romaanse kathedraal. De koepel van de dom

herbergt een indrukwekkend fresco van Antonio Allegri, alias Correggio. Een paar straten verderop staat de Santa Maria della Staccata. Deze basiliek is niet alleen de laatste rustplaats van de adellijke familie Farnese, die tot 1731

het hertogdom leidde, ook Carlos Hugo Bourbon de Parma, voormalig echtgenoot van prinses Irene, ligt er begraven. Dé seculiere bezienswaardigheid aan de oostkant van de rivier is het 16de-eeuwse Palazzo della Pilotta.

» Parma voelen «

Als u Parma wilt voelen, doe dan net als deze buitenstaander, de fotograaf en Milanees Giovanni Gastel. Hij struinde door Parma zoals je bladert door een tijdschrift: Gastel keek gewoon wat hij tegenkwam. Toen hij langs de nieuwe brug Nuevo Ponte Europa liep, viel hem de overeenkomst met 'oudere broer' Ponte sul Taro op; de vorm van deze 19de-eeuwse gewelven is in de nieuwe brug op een speelse manier verwerkt. Het bracht hem op het idee voor *Essere Parma*, een beeldboek waarin het stadje dubbel wordt belicht. Romaans en hedendaags, middeleeuws en modern, gisteren en vandaag: waar zitten de overeenkomsten?

'Essere Parma' ('Parma zijn'), uitgeverij Electa, €200

Gastel zag gelijkenissen tussen een roséraam van de San Francesco del Praterkerk en werk van een hedendaagse beeldhouwer. Hij plaatste de baleinen van de moderne brug Ponte de Gasperi naast die van de koepel van de doopkapel en vergeleek de binnenkant van de kathedraal met het moderne Paganini-auditorium. Parma heeft middeleeuwse straatjes, maar is ook innovatief; een bijna voelbare sfeer.

» Parma ruiken «

Colonia was de eerste geur die Carlo Magnani, oprichter van parfumuishuis Acqua di Parma, in 1916 ontwikkelde. De aristocratische en verfijnde Magnani wilde met de voor die tijd ongewoon frisse en elegante geur zijn levensstijl uitdruk-

ken. Het merk blijft bewust op de achtergrond en zet nooit beroemdheden in bij advertenties. Mond-tot-mondreclame – of is het 'neus-tot-neus-reclame' – werkt het best, zegt huidig directeur Gabriella Scarpa tijdens het honderdste verjaardagsfeest van

het huis. 'We bedienen een selecte markt, met veel families waarin het gebruik van onze parfums generaties lang wordt doorgeven.'

Om het eeuwbestaan te vieren bracht Acqua di Parma zijn klassieker Colonia Centenary Edition uit

in een handgemaakt art-deco flesje van glas en zilver. Voor iedere verjaardag een, want er zijn er slechts honderd geproduceerd. Onlangs kwamen nieuwe geuren Note di Colonia I, II en III op de markt, elk geïnspireerd op een opera van Puccini of Parma's Verdi.

Prijs: Colonia Centenary Edition, €910. Verkrijgbaar bij een select aantal verkooppunten zoals de boetieks in Milaan, Rome en Parijs.

Prijs Note di Colonia I, II of III, €430.

» Parma proeven «

'Ham' en 'kaas' klinken nét minder verfijnd dan 'prosciutto di Parma' en 'Parmegiano reggiano'. Het keurmerkbeleid en maakproces van de Parmegiano reg-

giano zijn complex: de melk komt uitsluitend van koeien uit de streek, die speciaal gras krijgen. Parmezaanse kaas ondergaat dertien bereidingsstappen en rijpt tot wel 36 maanden.

Ook niet elk varken uit de omgeving wordt prosciutto di Parma. Maar drie rassen komen in aanmerking. Na slachting moeten ze maandenlang rijpen.

Proef en koop in La Verdi: het wordt gezien als de flagshipstore van beide producten. Een instituut voor de lunch is Pepen, vanwege de panini belegd met heerlijke prosciutto crudo di cotto, of bresaola. Voor de vegetariër zijn er onder meer artisjokken en gegrilde groenten. Aanrader voor een diner is Sa Marjoga, waar de gerechten hun Milanese prijzen meer dan waarmaken. Wie daarna nog zin heeft in een toetje gaat naar Ciacco, voor het lekkerste ijs.

Voor rondleidingen op kaasboerderijen: parmigianoreggiano.com. Meer hamvragen? Rondleidingen (en proeverijen) in de omgeving: rosaangelo.it

De moderne Ponte de Gasperi; uiterst links: de koepel van de doopkapel, de Battistero di Parma.

» Parma horen «

De westkant, Ol-tretorrente, is van oorsprong het arbeidersdeel. Ook dirigent Toscanini komt hiervandaan, diens geboortehuis is nu een museum. Componist Verdi is nog wat westelijker geboren: buiten de stad, in het boerendorpje Le Roncole. In oktober vindt in Parma jaarlijks het Verdi-festival plaats, met optredens in onder meer het favoriete theater van de componist, Teatro

Regio. Ook buiten die periode zin in *Aida*? Restaurant La Corale Verdi, gelegen aan het Parco Ducale, brengt tijdens het eten live aria's van de componist ten gehore.

Tot slot het spectaculaire Teatro Farnese. Het theater is begin 17de eeuw gebouwd van hout en gips, gelijkend op het veel duurere marmere. In 1628 werd het geopend, tijdens het huwelijk van de toenmalige hertog Farnese. Apotheose van het huwelijk was een voorstelling met

een ware scheepslag: duizenden liters water werden ingenieus op en ook weer van het podium gepompt. Het door bombardementen verwoeste theater werd na afloop van de

Tweede Wereldoorlog volgens origineel ontwerp herbouwd. Het is, ook zonder optreden, een bezoek waard. □

Het Teatro Farnese, dat in de Tweede Wereldoorlog verwoest werd. Na de oorlog werd het theater in de oude staat teruggebracht.

FOTO: ISTOCK

Reiswijzer Parma

Vanuit Nederland vertrekken **geen directe vluchten** naar Parma. KLM (vanaf € 99) en EasyJet (vanaf € 68) vliegen wel van Schiphol naar **Milaaan Linate**, de centrale luchthaven van Milaan. Vanaf **Station Milano Centrale** rijden treinen in iets meer dan een uur naar Parma. De stad is compact, wat Parma geschikt maakt om een of twee dagen te bezoeken, eventueel in combinatie met Milaan en/of Bologna.

De officiële toeristenwebsite van Parma: turismo.comune.parma.it